

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในพื้นที่ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี*

A SURVEY OF COMMUNITY'S POTENTIAL FOR A DEVELOPMENT
OF SUSTAINABLE TOURISM ROUTE IN NONG CHOK SUB-DISTRICT,
THAYANG DISTRICT, PHETCHABURI

วรรณิศา สีฟ้า

Wanneesa Seefar

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: oui_seefa@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาศักยภาพของชุมชนในพื้นที่ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี 2. สร้างเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีมากำหนดเป็นนโยบายในแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลจากประชาชน 350 คน วิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS และการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ศักยภาพและข้อเสนอแนะของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงอย่างยั่งยืนพบว่า ประชาชนมองเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในเรื่องของความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกันอย่างมากใกล้ชิดกัน เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อกันทั้งในชุมชน และกับหน่วยงานของรัฐมีการติดต่อสื่อสารต่อกันสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะคือต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้ความรู้ในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ: ศักยภาพของชุมชน; การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว; ตำบลหนองจอก

Abstract

*Received September 27, 2023; Revised March 22, 2024; Accepted April 2, 2024

This research article has the objectives: 1. Study the potential of communities in the area of Nong Chok Subdistrict, Tha Yang District, Phetchaburi Province. 2. Create a sustainable tourism route in the Nong Chok Subdistrict, Tha Yang District. Phetchaburi Province has been formulated as a policy in the local government organization plan. This is a quantitative research, collecting data from 350 people living in the administrative area of Nong Chok Subdistrict Municipality using questionnaires. Data was analyzed using the SPSS program and descriptive analysis.

Research results: 1. The potential of the community towards developing the area towards a sustainable tourism route, found that overall readiness is at a moderate level. 2. The potential and suggestions of the community towards the development of the area towards a sustainable tourism route. Sustainably found People see that the community has potential in terms of unity. There is a lot of cooperation, closeness, generosity, helping each other as well as having a good attitude towards each other in the community. and with government agencies There is regular communication with each other. The suggestion is for government agencies to provide knowledge in product and product development.

Keywords: Possibility; Development of Tourist Router; Tumbol Nongchok

บทนำ

การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของโลก และเป็นที่ยอมรับกันเกือบทุกประเทศว่าเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ทำรายได้หลักเข้าสู่ประเทศ ซึ่งอยู่ในอันดับ 1-3 จาก 10 อันดับแรก ในอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศนั้น ๆ (Goeldner & Ritchie, 2006)

นับจากที่ได้มีการประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) เมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยสหประชาชาติและสมาชิก รวมทั้งประเทศไทย นำสู่การกำหนดกรอบทิศทางในการพัฒนาของนานาประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดการขับเคลื่อนในประเทศไทยนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ 241 ตัวชี้วัด เป็นกรอบในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้มีกระแสพระราชดำรัสเรื่อง ยุทธศาสตร์ การพัฒนา คือ เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา โดยเป็นการเข้าใจและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ว่ามีความต้องการหรือยังขาดในเรื่องใด เพื่อจะนำมาสู่แนวทางการกระบวนการแก้ไขปัญหา

ก่อนนำไปสู่ปลายทาง คือ การพัฒนาตรงกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความสุข มีรายได้ที่เพียงพอในการเลี้ยงตน สามารถที่จะเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ด้านภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์มีชุมชนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลายทางด้านการเกษตร การประมง การแปรรูป และการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีนอกจากจะประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความโดดเด่นแล้ว ยังประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม อาหาร และการแสดงที่ถูกสร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่องทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี อย่างไรก็ตามการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนาให้ชุมชนมีความพร้อม มีการกินดีอยู่ดี มีอาชีพที่มั่นคงและมีแนวทางการประกอบอาชีพ ความรู้ และมาตรฐานผลผลิตต่าง ๆ ชุมชนหนองจอก ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี แต่เดิมในหลวงรัชกาลที่ 5 (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงตั้งให้เป็นจุดค่าน้ำตาลใหญ่ที่สุด มีอาหารทะเลแห้ง และมีเส้นทางเกวียน ครั้นปีพุทธศักราช 2470 มีพระราชกฤษฎีกา ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการย้ายว่าการอำเภอหนองจอก เนื่องจากความไม่เหมาะสมสภาพท้องที่ในการปกครองในสมัยนั้น ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบันแม้หนองจอกจะเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอท่ายาง แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและมีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่าง ให้ได้เข้ามาเยี่ยมชมไม่ว่าจะเป็นย่านตลาดการค้าห้องแถวไม้ บ้านเรือนเก่าแก่ วัด ศาลเจ้าจีน บึงบัวหลวงราชินี ตลาดนัดชุมชน ร้านกาแฟโบราณ ร้านขนมเปี๊ยะ บ้านตีมิด บ้านทำผ้าบาติก สถานีรถไฟ สถานีตำรวจอาหารการกินที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ที่สำคัญผู้คนชาวหนองจอกยังมีอัธยาศัยไมตรี เป็นที่ประทับใจกับผู้มาเยือนชุมชนหนองจอกแห่งนี้ จากปัจจัยที่เป็นจุดดึงดูดสำคัญหลากหลายประการของตำบลหนองจอก ซึ่งมีศักยภาพพื้นที่ที่มีความโดดเด่น แต่ยังไม่มีย่านท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติและรับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวของสถานที่แห่งนี้ที่มีความพร้อมทุกด้าน (กนกพล จันทะรักษา, 2558)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีปณิธานสูงยิ่งที่จะปฏิบัติการกิจท้องถิ่น ทั้งการพัฒนา ชี้นำและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อการนำใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สู่การจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (นาฏสุตา เขมนะสิริ และคณะ, 2549) จึงสนใจศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลหนองจอก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ที่สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เกิดการสร้างงานโดยการดำเนินการวิจัยเพื่อจะทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืนนั้น ต้องให้เกิดการกลับมาของนักท่องเที่ยวอีกครั้งหรือการซื้อซ้ำ รวมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป (ฐณผการจ คงอินทร์, 2545)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในพื้นที่ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลหนองจอกอำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรีมากำหนดเป็นนโยบายในแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 2,806 คน (ข้อมูลจากเทศบาลตำบลหนองจอก, 2561)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการคำนวณตามสูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่น 95% ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ 1. ผู้นำชุมชน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 14 คน และ 2. ผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลตำบลหนองจอก จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. ศักยภาพของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก 3. ข้อเสนอแนะ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ 1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure In-Depth Interview) 2. แบบบันทึกการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากประชาชนใน 4 หมู่บ้านของตำบลหนองจอกประกอบด้วย หมู่ 5 บ้านฝั่งห้วย หมู่ 6 บ้านตลาด หมู่ 7 บ้านดอนยี่พรหมณ์ และหมู่ 9 บ้านหนองจิก จำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,806 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกเอาแบบสอบถามและเมื่อตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้ 1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การแจกแจงและลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ในการอธิบายข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์การมีความพร้อมของคนในชุมชน ต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนด

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแล้วนำข้อมูลมาเขียนบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดโครงการ จำแนกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลหนองจอกสู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 62.30 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 มี 51-60 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 และมีรายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.30

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลหนองจอกสู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่าระดับของความพร้อมหรือการเห็นด้วยในการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.09 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด คือ ชุมชนมีการจัดกิจกรรมที่สร้างการยอมรับให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน มีค่าเฉลี่ย 3.28

ส่วนที่ 3 ความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลหนองจอกสู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากำหนดเป็นนโยบายในแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าจุดแข็งของชุมชนในการ

พัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่า ประชาชนมองเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในเรื่องของความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกันเป็นอย่างมากเพราะเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดกัน มีความเป็นชนบทเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อกันทั้งในส่วนของครัวด้วยกันเอง เพื่อนบ้านหรือกับหน่วยงานของรัฐ มีการติดต่อกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งพื้นที่ในชุมชนก็มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอีกด้วย แต่ยังคงขาดในเรื่องขององค์ความรู้ในการพัฒนาตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ พอมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากบางครั้งสินค้าไม่เพียงพอกับการจำหน่าย แต่ก็พบว่า สภาพพื้นที่ของตำบลหนองจอกเอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม ทั้งในด้านของถนนหนทาง ความปลอดภัย อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลหนองจอกที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มกันสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ พัฒนาหมู่บ้านของแต่ละหมู่ให้มีผลิตภัณฑ์ของตนเอง มีหน่วยงานจากภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเข้ามาให้ความรู้ การจัดทำบัญชีครัวเรือน การบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการวิชาการ รวมทั้งมีสื่อรายการโทรทัศน์มาถ่ายทำอยู่อย่างสม่ำเสมอ สำหรับอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่า ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งบางกลุ่มยังไม่เข้มแข็งก็ยังคงต้องการงบประมาณในการลงทุนและพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว บางครั้งกลุ่มที่มีจำนวนคนเยอะก็จะมี ความขัดแย้งในเรื่องของความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน เนื่องจากความต้องการที่หลากหลายกันออกไป

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและบทเรียนจากการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักวิจัย การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูล ข้อค้นพบในส่วนของปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จที่สำคัญคือ ความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม รวมไปถึงการมีนักศึกษา มาร่วมเก็บข้อมูล นวัตกรรมองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย คือเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลหนองจอกอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

1. พื้นที่ตำบลหนองจอกมีความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านของกิจกรรมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเรียนรู้ในวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของที่เรียบง่าย สงบสุข มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ประกอบกับมีประเพณีที่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวได้และสร้างความประทับใจ ได้แก่ ประเพณีวัดลาน ประเพณีการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีการรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง รวมถึงความเชื่อต่าง ๆ และในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนช่วยให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นนั้น ซึ่งในงานวิจัยแนวทาง

ในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ สอดคล้องกับ ปองพล ธีรวิทยกุล และคณะ (2550) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวใน แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมเพราะความน่าสนใจด้านเกษตรกรรมวิถีชีวิตเกษตรกรรมสำหรับ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดคือ กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจดังนั้นแนวทางในการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไว้ 4 ด้านดังนี้ 1. ด้านการพัฒนา ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเน้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ 2. ด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว 3. กลยุทธ์พัฒนาด้านการตลาด และประชาสัมพันธ์ 4. กลยุทธ์พัฒนาด้านอื่น ๆ สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งเบื้องต้นโดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ยุทธศาสตร์การสร้าง เครือข่ายการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ในกลุ่ม และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า ชุมชนหนองจอก สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมาก เนื่องจาก มีศักยภาพพร้อมทั้งทรัพยากร และบุคลากรรวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะ ความเข้มแข็งของชุมชน ที่สามารถรวมกลุ่มกันได้ การยอมรับนวัตกรรม และองค์ความรู้จาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปช่วยพัฒนา และสนับสนุน เช่น กรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน และช่วยในเรื่อง การตลาด ทั้งนี้ชุมชนถ้ำรงค์เป็นชุมชนซึ่งอยู่สองฝั่งถนนเพชรเกษม มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถ เข้าถึงชุมชนได้สะดวกสบาย สามารถพัฒนาเป็นจุดเชื่อมต่อในการเดินทางทั้งขาขึ้นกรุงเทพฯ และขาลงใต้ได้ และในอีกด้านคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้กรุงเทพฯ สามารถเดินทางไป กลับ ได้สะดวก

2. ในชุมชนหนองจอกนี้จากการศึกษาพบว่ามีความโดดเด่นเกี่ยวกับด้านสถาปัตยกรรม อาคาร ร้านตลาด วิถีชีวิตย่านสถานีรถไฟ อาหารอร่อย และการดำรงเอกลักษณ์ด้านประเพณี พิธีกรรม หัตถกรรม ตลอดจนถึงแหล่งธรรมชาติบึงบัวหลวงราชินี ซึ่งในปัจจุบันสามารถพัฒนา เป็นแหล่งศึกษาดูงาน และมีการศึกษาดูงานเป็นจำนวนมากจากหน่วยงานทั่วประเทศ มีวิทยากร ชุมชนที่สามารถให้ความรู้แก่ผู้มาศึกษาดูงานได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า ชุมชนสามารถ สร้างอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ในขณะเดียวกัน ชุมชนหนองจอกยังมีงานอันเนื่องจาก การเกษตรหลายอย่างที่สามารถพัฒนา และสร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นจุดเด่นได้ เช่น การผลิตขนม ของหวาน การปลูกกล้วยไม้ และสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรม และเส้นทางท่องเที่ยวได้ ซึ่งเมื่อ นำไปพิจารณาร่วมกับงานวิจัยของเทพกร ณ สงขลา และปัญญา สมบูรณ์สุข (2554) ซึ่งศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับการจัดการทรัพยากรเกษตรของท้องถิ่น กรณีศึกษาท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วงกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การเกษตร อำเภอช้างกลางที่ใช้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้แก่ การเลี้ยงผึ้งการเพาะเห็ดและเกษตร อินทรีย์ในรูปแบบให้ความรู้หรือสาธิตจำหน่ายสินค้าเกษตร และให้รู้ทางธุรกิจการเกษตร

รูปแบบท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหล่านี้มีการใช้ทรัพยากรเกษตรที่หลากหลายและส่งผลต่อการเกษตรของชุมชน 3 ลักษณะคือ การอนุรักษ์ทรัพยากรเกษตรการขยายตัวของกิจกรรมเลี้ยงผึ้งเพาะเห็ดเกษตรอินทรีย์และการนำทรัพยากรเกษตรในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวและผลที่เกิดขึ้นดังกล่าว กลายเป็นความโดดเด่นทางการเกษตรของอำเภอช้างกลาง ที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในกรณีของชุมชนถ้ารงค์สามารถพัฒนาได้ไม่ยากนัก ซึ่งเมื่อพิจารณาศักยภาพของชุมชน จะเห็นว่าชุมชนมีความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกัน สภาพพื้นที่ของตำบลหนองจอกเอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม ได้รับการสนับสนุนการหน่วยงานราชการ รวมทั้งมีสื่อโทรทัศน์มาถ่ายทำอยู่สม่ำเสมอถือว่าเป็นโอกาสที่ดีอย่างไรก็ตามจะพบว่า ควรนำแนวคิด 4 Ps เข้ามาช่วยในการพัฒนาในด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนหนองจอกเนื่องจากปัญหาในการพัฒนาและผลิตผลิตภัณฑ์ ยังเป็นปัญหาหลัก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า พื้นที่ตำบลหนองจอกมีความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะในด้านของกิจกรรมต่างๆ ของการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเรียนรู้ในวิถีชีวิต เนื่องมาจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของที่เรียบง่าย สงบสุข มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวได้และสร้างความประทับใจ ซึ่งท้ายที่สุดเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน และประชาชนมีความสุข (Strength Within And Happiness Oriented Approach) ซึ่งในพื้นที่เองก็ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐโดยนำเอกลักษณ์ของชุมชนทั้งในด้านสถานที่ อาหาร และวิถีชีวิต ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่มาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 ความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

พื้นที่ตำบลหนองจอก เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นตามหลักยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี จึงเป็นพื้นที่ที่ควรให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณ ศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มในแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวตามประเพณี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ตำบลหนองจอกสู่เส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรมีการพัฒนาโครงการการท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างชัดเจน ควรเน้นพัฒนาคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวางแผนเพื่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ตำบลหนองจอก อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพล จันทะรักษา. (2558). การศึกษาความเป็นไปได้การลงทุนแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมทางน้ำครบวงจรที่มนุษย์สร้างขึ้น (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). คู่มือแนวทางการจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ธณณการจ คงอินทร์. (2545). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษากำแพงแสน ตำบลอ่าวนาง อำเภอมือง จังหวัดกระบี่ (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทพกร ณ สงขลา และบัญชา สมบูรณ์สุข. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรเกษตรของชุมชน : กรณีศึกษาท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์, 6(2), 1-12.
- นาฏสุตา เขมมะสิริ และคณะ. (2549). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดสระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี และชัยนาท. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 2(3), 69-79.

ปองพล ธีวัลหทัยกุล และคณะ. (2550). *แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้* (รายงานการวิจัย). ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา.

Goeldner, C. & Ritchie, J. R. B. (2006). *Tourism: principles, practices, philosophies* (10th ed.). Hoboken: Wiley.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper International Edition.

